

No 4 & 5

1910.

Augusto

MINA-ESPERANTA
Quinonata

REVUETO

科學文學

中國語, 世界語

雜誌

總編輯
華南圭第四号
第五号

內容

紙之用途日廣 米尺之制之現勢 世界語之練習
 煤油之仿製 世界語文規 世界語與武備
 算學豈深們乎 漁象(動物用法) 箴言 寓言
 氣壓之戲驗(以伸張之手舉球杯) 智諧
 重心力之戲驗(于椅背銜糖) 情符(詠舊微)

著作員

各冬氏
 蘭來氏
 阿希代力氏
 白來氏
 萬氏
 飛諾氏
 其榮氏
 謝壯氏
 諾愛而氏
 特叔西氏
 渥來特李氏
 珊耶氏

巴里高華師範校教員
 科學博士巴里莫校校教員
 飛諾氏明家飛能金總理
 科學博士巴里莫校校教員
 科學博士瑞士京城大校教員
 中校教員科學博士
 萬國度量局之總理
 巴里多莫大校主教員
 醫學博士畢爾
 物理學博士
 海軍海道總務師
 大校巴里博士會之議員

總編輯通信所: 法國. 巴里 No 511/100, 42, Rue de Montreuil, 42, 101, Paris, France

中國總發行所: 上海商務印書館 1100, Nankai Road, Shanghai, China

Alnu ekzemplero kostas 50 ctm ()

219

著作員之一班

特叔西氏

5te René Saurance

5te Ocento Eela

篤氏

5te O^{ro} Dor

Presidente de C. E. H. O.

其榮氏

5te G. B. Guillaume

Dir. adj. de internacia oficejo de pezaj kaj mezuroj

蘭林氏

5te Laibank

Ekzamenisto de politeknika lernejo

諾愛耳氏

5te O^{ro} Boel

Plancy

滙東特李氏

5te Kollat del Isla

Ofica hidrografa eŝingenerio

珊珊氏

G^{te} Sebeck

Membro de la Franca Instituto.

其耳木氏

K^{ro} G. B. Guilmet

Kapitano

紙用之日廣

紙之用途日廣一日，某報曾述有一造紙新廠，其資本金為五兆，俾即專造紙片以供製造家具之用（桌椅厨箱……）

此種紙片以木漿為原料而又加不燬之鹽，或種質料以合于各項製造之用。

勿謂此紙所製成之家具殆與兒玩之具趣異也，此家具雖受重壓而不撓動，其堅固可父子相傳焉。

此種假木，其性可柔和如松，或堅勁如槐楠。

家具之外，又可以作地板、橋板，又可以作壁，可以作車，可以作舟，可以作鐵路之車以及種種他器。

紙之用途不但以上所述也，今又可用紙以製衣焉，此衣只施適用一次。（一次者，非謂真是一衣也，猶言不能以布之可以改作也）其價極廉，雖須多置而仍較用布衣為尤儉，且此質之衣，不受浸漬（可以禦雨）。

此外又有紙製之浴衣，其性極佳，且吸水，一吸即乾。

紙之用途更有廣者，則以為牀墊之石垂，則以為外袍之襯，而電燈則又用以為阻電之具。

德國某工廠已用紙以製浴衣矣，其質柔和而極愜適于人膚。

*Monodonantoj por
propagandi esperanton
inter Kinanoj.*

5to Li. Hon-Kow, Chine. 20¢
5to D^{ro} Y. B. Brossard, La Prairie, (Canada) 5¢
5to P. Tarnow, Katowitz, 4¢
5to Tchéou wey, Paris. 5¢

助款誌謝

向仲野先生五十佛郎

林敦民先生二十-----

孫雨晴先生十六元(六元)

特胡氏先生三十-----

李瑞生先生二十-----

勃洛沙氏先生五-----

打耳怒氏先生四-----

周星槎先生五-----

已曾詳載于

本誌第三号

煤油之仿製

(煤油即為礦油是天然之礦質而今日有法可以仿製)

在英國已曾作仿製煤油之試驗在利物浦左丘。其博學家及知古海內之某
 魚之質可用以仿製煤油許多工業家曾依某法而獲多魚且蒸溜之。以冀收取煤
 油然尚未有結果。該博士乃加益于魚內其試驗三事如下：

將多量之魚納于大箱而加鹽將此魚蒸溜之即獲多量之煤油其質極佳能供海
 港之海燈之用。此油雖適用而價却不廉該工廠能否久支尚未可知。

然此項發明極是科學上之利益也。煤礦及油井雖必有竭之一日而距
 今尚遠。由此發明而加以工業之逐日進步則當煤礦及油井竭之時
 必人正可利用此仿製之煤油矣。

(譯者既曰：吾人于科學工業未加研究之前見歐人用鉄鑿鑿鑿然
 憂之曰鉄礦罄後將奈何見西人燃煤鑿鑿又竊：此憂之曰煤礦
 罄後將奈何。此實是杞人之憂也。今之鉄礦固未罄也。而他項金屬
 已多發明矣。今之煤礦尚未竭也。而雪已可以代之矣。水力已可以代
 之矣。空氣又可以代之矣。且也。木尚未罄也。布更未罄也。而紙又可以代
 之矣(見第四号)科學進步極速。所發明者恒足以供吾人之用。而滄海桑
 三窮也。杞人在古時愚已可笑。吾等之智識何杞人之不若乎。雖然吾人若但能
 飲食游卧而不研究科學則吾人將終于杞人而已。斯真大可憂矣)。

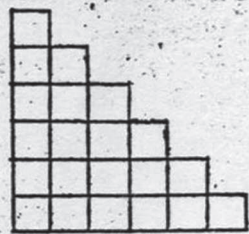
算學易習之明証

世界文明之進步全賴工業而工業之進步全賴科學而科學又以算學為終門算學是難事矣抑易事乎余答之曰極易。

高等算學之義盡人皆可悟也教歲之童子皆可悟也而有些人不察往：驚為高尚誇為困難神乎其技矣。

堆垛之算術中國古算家稱為奇術者也而實可藉兒玩以明之其法如下：

以右圖與兒戲玩時以平方紙板砌成即是堆垛其第一垛只画一板其第二垛画二板其第三垛画三板其第四垛画四板……其第六垛画六板。

欲知紙板之總數只須用加法耳。

$$A) \quad 1+2+3+4+5+6=21$$

細察A式內之6與21之關係欲由6以得21。

只須以7乘6而不用以2分之耳。

$$21 = \frac{6 \times 7}{2}$$

6者何A式內末項之數也7者何6加1也然則算理之定律已顯明矣可作公式如下：

$$B) \quad 1+2+3+4+\dots+n = \frac{n(n+1)}{2}$$

以右圖二第九垛所画之圓紙為八則 $n=8$ 。則圓紙板之總數可依公式而傾刻得之

$$\frac{8(8+1)}{2} = \frac{8 \times 9}{2} = 36$$

假令有一堆其第一垛為1其末垛為100則即可傾刻求得其總數

$$1+2+3+\dots+100 = \frac{100 \times 101}{2} = 5050$$

若以平方紙板授于已習加減乘分四術之童子令其作堆戲玩且令其只用

法以求得低板之總數，練習之後，彼自能窺見定律，彼自能建立公式也。

代數學中有求奇數之和之公式，亦可用低板之戲玩以明其理。

此公式列于下：

$$1+3+5+7+9=5^2=25$$

五个奇數

右圖恰是正方形 $5 \times 5 = 5^2 = 25$

1 至 9 為五个奇，其和等于 5^2 。

則若欲求 7 个奇數之和，即可

算之，而知其為 $7^2 = 49$ 也。

則若欲求 11 个奇數之和，即可

算之，而知其為 11^2 也。

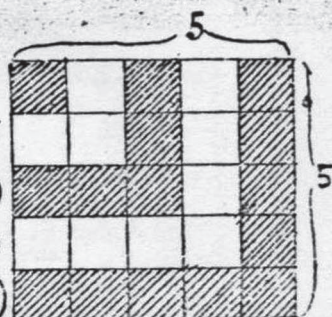
1 (黑板)

3 (白板)

5 (黑板)

7 (白板)

9 (黑板)

代數學中又有求諸數

之平方總之和，其式為

下：

$$1^2 + 2^2 + 3^2 + 4^2 + \dots + n^2 = X$$

欲知 X 之為數，亦祇須用

低板以作兒玩，假令欲知

$1^2 + 2^2 + 3^2$ 之和，則作砌

成圖(1)共五 14 格，又作

圖(2)亦五 14 格，又作圖

(3)亦五 14 格。

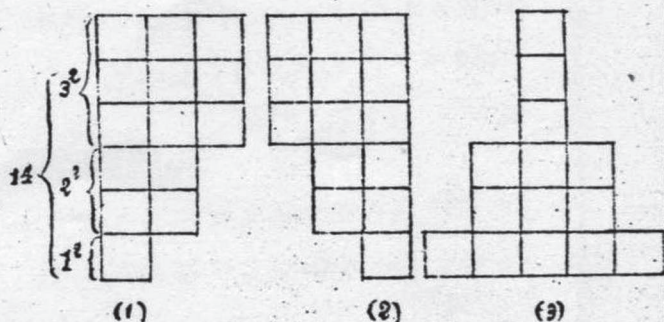
將此三圖併集，則成圖(4)。

然則圖(4)所画之格數是

3×14 也，即是 $3(1^2 + 2^2 + 3^2)$

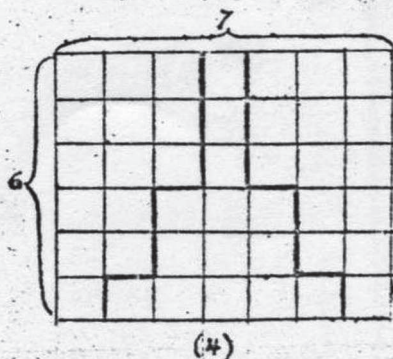
也。

然則欲知 $(1^2 + 2^2 + 3^2)$ 之

$$6 \times 7 = 42$$

$$\frac{42}{3} = 14$$

(4)

先是若干只須先得圖(4)之面積次則以3分之也即以下式是也。

$$1+2+3 = \frac{6 \times 7}{3} = 14$$

欲得圖(4)之面積只須知其二邊因此形是長方形也。

察此長方形之二邊為6及7夫6者何即是 $1+2+3 = \frac{3 \times 4}{2}$ 也。勿忘所得之和是自 1^2 以達 3^2)

夫7者何即是 $(2 \times 3 + 1)$ 也。

然則所求之和若自 1^2 以達于 n^2 則長方形之二邊為 $\left(\frac{n(n+1)}{2}\right)$ 及 $(2 \times n + 1)$ 也。

則長方形之面積為 $\frac{n(n+1)(2n+1)}{2}$ 也。然則所求之和為 $\frac{n(n+1)(2n+1)}{2 \times 3}$ 也。

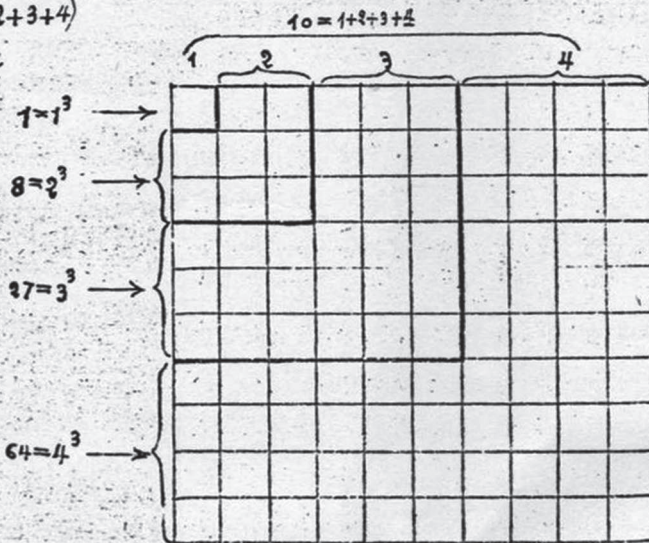
此即代數學內之公式。此已是高等代數之理作用。依板以與童子玩戲。玩戲數次童子亦自能觸悟而窺此定律焉。

4) 用相似之法即可求三方積之和

$$1^3 + 2^3 + 3^3 + \dots + 4^3 = (1 + 2 + 3 + 4)^2 = 10^2$$

據圖即可作公式如下

$$1^3 + 2^3 + \dots + n^3 = (1 + 2 + \dots + n)^2$$

5) 代數中之對數人往往視為高深者也然其理不甚易明。假令作四方格以圖于第一格內置二豆第二格內置四豆四豆是二豆之兩倍。又于第三格內置八豆八豆是四豆之兩倍。

又置十六豆于第四格內，十六豆是八豆之兩倍。
此圖之象即是对教之理对教以斯而已豈有幻理在乎。
試釋明于下：

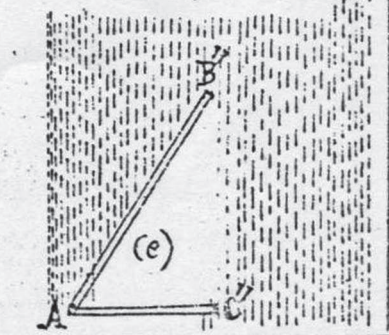
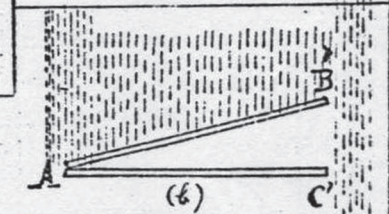
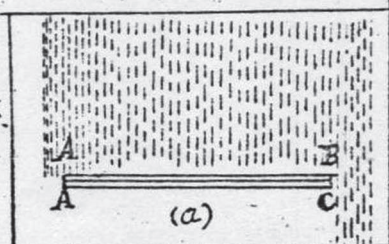
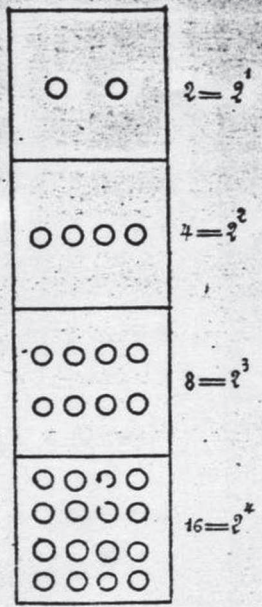
依此圖象之規律則豆教之倍增實由于格教之逐增。
則格教之逐增是原因豆教之倍增是成效也。
格教即是对教之对教而第一格中二=五即是基教。
據此圖以与对教之定義相比較則定義更顯明矣。
亦特对教之定義錄述如下：

定義曰：某教之对教者即是基教之指教也。以此
基教昇直于此指教仍得該某教。

再釋明如下：

- 以第三格：
 - 2 是基教。
 - 3 是 2 之指教即基教之指教。
 - 8 是某教。
- 如第四格：
 - 2 是基教。
 - 4 是 2 之指教即基教之指教。
 - 16 是某教。

以 2 昇直于 3 則 $2^3 = 8$
以 2 昇直于 4 則 $2^4 = 16$

6) 三角學內之余絃其理尤易明。
假令 AB 是木條卧于平地之面。為圖 a。
假令細雨初降其時絕無微風而地面薄
濕若移去木條則地面上有乾痕為 AC
是也。
為圖 b，若木條之勢為 AB' 則乾痕為 AC'。
為圖 c，若木條之勢為 AB'' 則乾痕為 AC''。
所謂余絃者即是 AC 与 AB 之比例也。

六即是 AC' 与 AB' 之比例也六即是 AC'' 与 AB'' 之比例也盖即是木條之長与乾痕之長之比例也盖即是木條之長与其落影之長之比例也

因其是比例故可寫作算式以下：

$$\text{余弦} = \frac{AC}{AB} = \frac{AC'}{AB'} = \frac{AC''}{AB''} = \frac{\text{落影之長}}{\text{原綫之長}}$$

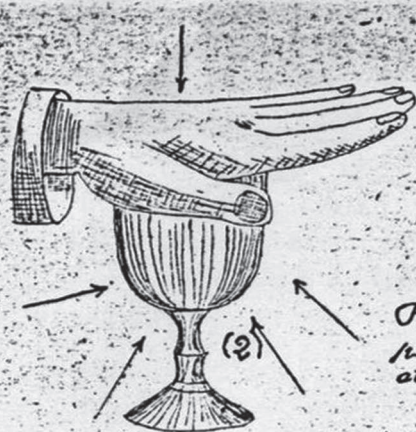
若于午正用日光以证示之其理亦易明盖暗影猶乾痕也在兩下則地面有乾痕在午正之日下則地面有暗影也

7) 微分積分 算學之最上乘為微分及積分而其基理之淺顯人：能悟（中國以相乘而得之數為積以相加而得之數為和則和与積絕非同物也中國所稱之積分于算理為和而中國昔日誤用積字當謂舊譯中之劣迹不少以其一端也惟該字今已慣用則姑沿用之）

金海之水實集杯水之集也則杯水是微分故金海之水是積分故也
地球之大殆是沙粒之集也則沙粒是微分故地球全作是積分故也
假令有錢象為磚而成則一磚之量是微分故錢象全作之量是積分故也
既知一磚之量而欲求知錢象全作之量則固有術焉此即是積分術也
微分積分之基理易明以此則微分術及積分術豈難事乎

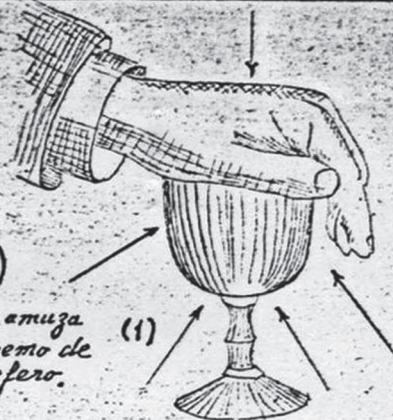
氣壓之戲驗 以伸張之手舉琉杯

以圖A以手伸張各指平併欲舉琉杯只須利用真空之理
以水充滿琉杯以手蓋于水面務令杯沿全貼着于手背則杯即可隨手而昇
其故則因杯內無空氣而手背及杯之鉅牆則均有空氣壓迫如圖上之箭是也
故手舉而杯直之也並杯之隨之也乃空氣托之也
欲令杯內真無空氣不宜遽以手伸張而蓋于杯面以A圖之2宜先作第2圖之勢次乃迅然將各指伸直而成第2圖之勢
所用之杯宜較手掌之面積略小

(A)

*Pruebo amuza
pri premo de
atmosfera.*

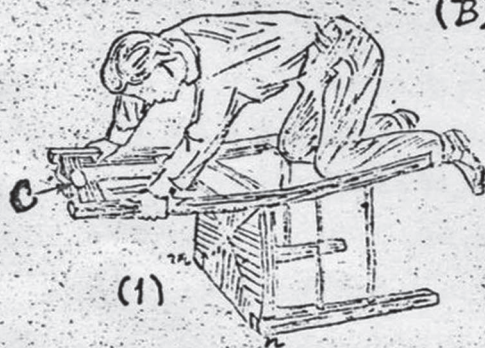
重心力之戲驗

將一椅倒之，前牆貼着于地，乃置一糖于靠板之端，或置一紙，乃令人居于椅而以口取此紙。

此事似甚極易，只須以膝跪于椅，折腰俯首而以口吸取之也。然若未審重心力之理，則椅向前傾而人墮之矣。此五圖之第二象是也。惟若審慎為之，務令全體及全椅之重心力，不落於 m 點之外，則椅必不傾。

*Pruebo amuza pri
centro fuesa.*

(B)

推廣世界語之法

沒有人急需一種語言以資談話或文直於此時而告以世界語則世界語之推廣相易。

遇人之欲游歷他國或欲與他國人通信而乃以利益示于此人以利益俾藉吾等交悟之利器而獲者則吾等固可造就多人也。(交悟之利器即是世界語也)

然非人：欲游歷他國或與他國人通信也。之人也。若但因其折服于世界語之理據而不研究之則實不足以使其銳進且致時之沒或因時之沒或因他項困難而彼即廢置矣。

惟當其人欲與他國人交通之際乘此機而引導之則必有結果焉。

然則法人宜使法人之在某國者同知世界語又宜使異國人之在法國者同知世界語而在該地之世界語者亦宜依此行之。

所難者惟對於前此之人耳(人之不欲游歷又不欲交通者)然此法亦可緩行之也。

凡他國人之在某地往來相識于社會或社團位人久在某地自能稍慣于其語。然其所以致此全賴于一己之經驗費心致許費時致許始能達于此境也。該人若遇其暫來之同國人宜將其所經歷之困難詳告之乘機即以世界語推廣焉。試舉一例則凡法人宜與異國人之社團之在法國者交通又與法國社團之在他國者交通而誘掖之也。(化成其為世界語者)

且也異國人亦有益于世界語之推廣于其所居之國假定有異國人至某店且不解商人之言乃詢之曰：子操世界語乎？又另有異國人多名至該店詢之如前。

若干時之後此商人為某事業所誘掖而自研究世界語焉蓋已為利益所折服也此利益者即互相解悟也。

由此觀之則吾等可決言如下：

吾等不但宜誘掖國內之人宜更誘掖吾國人之在他國者宜更誘掖他國人之在吾國者賴此法也。吾等可收益于耶生。吾等勸吾中國友人用此法以推廣世界語蓋在中國各埠之歐人及他國人均甚多也。

Tri la Propagando. (推廣世界語)

Estas nedubinde ke oni facile konvinkus iun pri la taŭgaco de internacia lingvo, se oni parolas al li pri tio, en la momento, kiam li bezonas ĝin.

Certe oni sukcesas varbi multajn personojn, montrante al ili la profitojn, kiujn alportos al ili la alprenado de nia interkomprenilo, en la okazo kiam ili deziras vojaĝi alilande, aŭ korespondadi alilingvanoj, sed se tiuj personoj ne tiuj bezonas vojaĝi aŭ korespondadi, ili konvales lerni Esperanton, nur pro teoria konvinko; tiu sento ne ĝenerale sufiĉas por ke ili entuziasmiĝu por la ideo, kaj, se, post, kelkaj klopodoj ili ne plu havas sufiĉan tempon, aŭ renkontas kelkajn malfacilaĵojn, ili forlasas la aferon.

Montrante, se oni atingas tiujn personojn, en la momento kiam bezonante kaj ne sukcesante interkomprenigi kun alilingvanoj, ili forte sentas la mankon de internacia lingvo, certe oni sukcesos.

Monsekzemple, Francoj ekzemple devas klopodi por konigi Esperanton al Francoj traviaĝantaj alilande, aŭ al fremduloj traviaĝantaj France. Kaj la esperantistoj de ĉiuj nacioj devas agi sammaniere.

La sola malfacilaĵo, kiun oferas tiu metodo, estas atingi la supredicitaĵajn personojn, sed ĝi estas forigebla.

Efektive la fremduloj, ĉeestantaj en iu lando, ĝenerale kunigas en societoj aŭ grupoj; certe tiuj, kiuj estas jam de longe en la lando parolas plimalpli bone la lingvon de tiu lando, sed ili konas, per propra sperto, la laboron, kiun ili devas fari por akiri tiun lingvon kaj la malfacilaĵojn kiujn ili ricevis dum tiu lernado; plie ili interrilatiĝas kun samnaciuloj, kiuj alvenas nur okaze, kaj ili havas specialan aŭtoritaton por montri al ili, pro kiuj motivoj ili devas klopodi por la disvastigado de internacia lingvo.

Do la Francoj ekzemple devas interrilatiĝi kun la fremdaj societoj ekzistantaj en Francujo, kaj kun la Francaj Societoj ekzistantaj en la fremdaj landoj, kaj klopodi por varbi ilin.

Plie la fremduloj povas multe utili al la propagando en la lando, en kiu ili troviĝas. Supozu ke iu el tiuj fremduloj alvenu en iu magazeno, kaj, ne sukcesante komprenigi sin de la komercisto, diru: "Ĉu vi parolas Esperanton?", kaj ke kelkaj aliaj fremduloj alvenu intercelve, dicante la saman frazon; certe post kelka tempo, tiu komercisto atentu pri la afero, kaj ne multe ŝanceliĝos lerni Esperanton - kaj li estos bona esperantisto, ĉar li estos konvinkita pri la profito, kiun alportos al li nia interkomprenilo.

El tio ni povas konkludi, ke ne sufiĉas ke ni varbu niajn samnaciulojn ĉeestantajn en nia lando, sed ke ni devas ankaŭ varbi ĉiujn niajn samnaciulojn troviĝantajn alilande; kaj la fremdulojn ĉeestantajn ĉe ni. Aliparte, uzante tiun metodon, oni atakas la varbotulajn laŭ du flankoj kaj oni certe venkos.

Ili proponas tiun sammanieron al niaj ĉiujn amikoj kiuj speciale bone povas uzi ĝin en la ĉiujn areoj, en kiuj troviĝas multnombraj Eŭropeanoj el ĉiuj nacioj.

Rollek de l'Esle.

米尺之制之現勢 (續第三號)

嚴敏之征步直待于半世紀之後。當夫 1861 之左右之十年，此制之推廣極速。德國、美國、英國各採用此制，或係自由採用，或為法律所強迫焉。或則參用焉。若夫拉丁族之諸國，則均毀棄其舊制而全改用新制。今日強迫採用之國已極廣，以德國、比國、奧國、美國、……不勝枚舉。

其間有僅參用米制而不盡毀棄舊制者，其故為下：

美國于 1866 年宣布必用米制之法律，然其尋常日用之尺，則未為法令所強迫。然在其各邦（美國係由各邦聯合而成）則却有法律強迫採用米制于若干事物。

迄 1895 年及 1902 年，米制先通行于軍醫，次則通行于醫科。

若夫測量家及各科學家，則固久已採用米制矣。

于 1866 年，英國政府有採用米制之准許。1897 年，英國之採用米制，乃為法律所新定。米制乃與其本國舊制平行。1906 年，上議院欲以投票制定法律，而下議院中有三十二票反對之。故其上議院所曾投票決定者，卒未能推行也。

1891 年，日本之採用米制，為法律所裁決。

俄國則于 1900 年始有採用米制之法律，然每年節有笑佳。二年之間，器具之關於米尺者，已增 250000 件。日本增製米尺之秤，每年直于 150000 副。

米畢

La nova situacio de la metrosistemo. (Daŭro).

Oni devas atendi jascinto duonon por ke farigu fortega antaŭenpuŝo, kaj tiu ĉi efektiviĝis tiel rapide, ke dum la jardeko komenisganta en 1861, Germanujo, Usono kaj Anglujo rekonis ke ĝia uzado estas laŭvola, aŭ legoforta aŭ almenaŭ allusita. Siallank, la latindevenaj popoloj pligrandmulte ĵus oferis al ĝi siajn malnovajn procedojn de mezurado.

Ĝi nun estas longa la listo de la ŝtatoj, kiuj faris deviga la uzon de la metrosistemo. Ĝis ĝi estas kun ĝia konvinkoforto. Germanujo, Aŭstrujo, Belgujo, Brazilujo, Bulgariujo, Ĉilujo,

Colombujo, Hispanujo, Francujo, Holandujo, Kongrujo, Italujo, Luksemburgujo, Meksikujo, Montenegrujo, Norvegujo, Peru'ujo, Portugalujo, Argentina Republika, Rumanujo, Serbujo, Svedujo, Svisujo, Uruga'ujo, fine, kelkaj ŝtatoj de Centra Ameriko. Poste, ia nombro da aliaj: Bolivujo, Danujo, Egipto, la Unuigitaj Ŝtatoj, la Unuigita Reĝlando kaj ĝiaj kolonioj; Grekujo, Guatimala'ujo, Japanujo, Katarago'ujo, Parago'ujo, Rusujo, Siam'ujo, Turkujo, Venezuelo'ujo akceptis ĝin per la laŭvola uzado.

Se la pli supre dirita listo postulas nenian detalon, male, tiam ĉi bezonas kelkajn klarigojn.

En la Unuigitaj Ŝtatoj, tion oni tio malmulte scias, la metrosistemo ricevis leĝoforton dum 1866, kiam la uzataj mezuriloj neniam estis sankciitaj de la leĝo en la Unuigitaj Ŝtatoj; sen akordiĝo kun la aliaj, la diversaj ŝtatoj leĝodonas en plej stranga diverseco. Sed, estas pli ol tio; dum 1895 kaj 1902 la metrounuoj oni devige enkondukis ĉiue en la militan medicinan oficejon, poste en la tutan hospitalan oficejon. Tiujn mezurilojn, nature kaj jam de longe uzas la Geodezio, same kiel la plej multo de la sciencoj.

En la Unuigita Regno, la metrosistemon oni akceptis jam de 1866, kaj post kelkaj pasoj sur la vojo de progreso, dekreto en 1897 donis al ĝi leĝoforton, same kiel posedis ĝin la malnovaj mezuriloj. En 1906 ĝian devigan uzadon voĉdonis la Ĉambro de lordoj, sed la leĝo estas forripuzita de la Ĉambro de la Komunumoj, le 22 de Marto 1907 kun tute malgranda plimultaro da 32 voĉdonitoj.

La metrosistemo havas leĝoforton en Japanujo jam de 1891, en Rusujo, jam de 1900, kaj en ĉiu jaro montriĝas progreso. Dum du jaroj oni stampokontrolis en Rusujo 250.000 metromezurilojn. - En Japanujo oni ĉiujare kontrolas 150.000 seriojn da peziloj.

米尺之制之現勢 (續第四号)

米尺之制之廣傳僅是時候及習慣之問題耳。

米尺之漸：遠徵僅賴其組織之優耳。而今日者尤覺其計數之優焉。採用此制之國既多賴以採用而受其利益者尤不勝枚舉也。觀察于今日米制進歩之不息，頗有無窮之趣味。有時致勝于科學，有時奪席於工業，有時則竟生息於某場，其進行或速或遲而恒堅固而永無退步。

法國昔日曾以點為尺制之準个，一點約值米尺之三用，(三份之)

又曾以軀為尺制之準个，一軀約值米尺之三倍。

于未用米制之前，麥丹國之準个是利，約值米制之半瓦。

暹羅國舊尺之準个等于米尺之三倍。

日本舊制之一尺等于米尺之 1.33 而其舊制之重量則等于米制之 3.75。現正是習熟準備之時代，一旦以法令強迫之，則由參用以准于改用，其勢自易矣。

科學全作殆已與米制相伴，其逃遁於米制之外者僅毫末耳，即氣象學是也。在此氣象學英國舊尺尚見用于英國學士，然于英美氣象重要之著作已多用米制焉。彼迂守舊習者既離多國之人民而孤不即在其本國以內，亦僅能守其雙制，則其弊害實多也。此固可於他日証示之而使其承認焉。

吾人目中可目睹改制之日盛，今日世界均已準備，惟只須提議耳。有一明証可述焉。

核計寶石重量之準个甚繁瑣，而不採用米制，殆因人未曾思及于此項耳。然四年以前，據報紙所敘述，已有多人主張改用米制。二年前則萬國公會已公佈其改用之議。今者，四國已實行改用米制，其準个等于磅之二十份之一，(磅 = 0.45359237) 此新準个以米制之準个為基礎，不久必能推行，蓋十國以上已早有改制之意，此外之游移不決者亦將感動而隨之也。

未畢

(Daŭro).

La disvastigo estas de nun tie ĉi nur afero de tempo, kaj de kutimiĝo. Jam post ion la metrosistemo estas akceptita, pro la sola forto de sia supera konsisto, al ĉiu nun aldoniĝas la alposto de la pligrandnombro de tiuj, kiuj jam nun ĝis uzas. Akceptante ĝin oni civiciĝas en grandan tondon, kaj la profitoj kiuj rezultato de tio estas grandegaj.

Estas interese ekzameni, dum la nuna tempo, la senhaltan disvastiĝon progreson de la metrosistemo. Jam ĝi penetras en ian scienco fakon, alian tagon ĝi sin tendas en ian industrio fakon, baldaŭ ĝi definitive sin akceptigas en ian landon. Ĝi progresas rapide aŭ malrapide, sed ĉiam certe kaj sen ia regreso. Ĝi forĵetigas la malnovajn mezurunuojn, aŭ por mallonga tempo, kunestas kun ili. Kiel en Francujo je la komenco de la sangoj par mezurado, oni premis dum ion da tempo, uzadon de futo da metraktriono kaj de klafto da du metroj, tiel en Danujo, antaŭ da akcepto de metrosistemo, oni havis funton egalan al duonkilogramo; tiel ankaŭ Siamujo posedas longmezurilon ĝuste egala al du metroj, kaj Japanujo futo reprezentitan per la formulo $\frac{1}{3}, 3$ metre, kaj pezonnuon egalan al $3, 75$ kilogramme. Tio estas atendimedo ĉiu celas faciligi la alkutimiĝon kaj ĉiu preparas, por la laŭvola uzado de la metrosistemo, la plenan aplikon de ĉiu ĉi, ĝis ĉiam estos deviga leĝo pri ĝi.

La scienco, preskaŭ en ĉiuj ĝiaj fakoj, alprenis la metransistemon; vero, nur unu sciencofako restis sibelata al ĉiu sistemo; ĝi estas la meteorologio, en ĉiu la anglaj mezurunuaj parte restis en la verkoj de la anglosakraj sciencistoj, kaj nu aldonu, ke la partianoj de la metrosistemo devas ĉiute kontente konstati, ke plimultiĝas la nombro de la metraj kalkuloj en la pli gravaj verkoj de la anglaj kaj amerikaj meteorologiistoj. Oni do povas esperi, ke en baldaŭ estonteco, oni rekonos la grandan ĝenon esti samtempe igita et la laboroj de ĉiuj aliaj popoloj kaj en konstanta lavaletto en la enlanda du maniera kalkulinodo, ĉiu prezentas gravajn multhelpojn.

La reformoj efektiviĝas, tiel diri, antaŭ niaj okuloj, kaj la mondo estas ĉiokaze preta por ilin akcepti, ke olte sufiĉas proponi ilin, per tiuj vidi, ke ili plenakceptiĝas kun grandega rapideco.

(Daŭrigota).

世界語文規 (續第十一節)

將 *iom* 之行之諸字之用法設例如下

iom { *mi deziras iom da panon kaj da viandon* } 以中國習慣之語勢直之則曰：
我 要 若干之麵及之肉 我要吃麵及肉

kiam { *kiam da seĝoj estas tie ĉi? almenaŭ tridek* } 此處是若干坐位乎？
若干 坐位 是 此處？ 至少 三十 至少三十

kiom { *kiom da seĝoj, kiom da personoj* } 坐位之數若干人
若干 坐位, 若干 人

ĉiom { *ĉi povas doni ĉiom al mi* }
汝 能 給 此全量 于我

neniom { *neniom da vino restas en tiu ĉi botoleto* }
無 酒 剩 于 此 瓶

將 *ie* 及其同類之諸字之用法設例于後：

ie { *Ĝi en la kastelo estas trezoro* } 宮內之某處是金庫
某處于 宮 是 金庫

kie { *Ĉu vi scias kie estas libraro* } 何處是貯書所？
是否汝知 何處 是 貯書所？ 汝知否？

tie { *mi ne scias ke li restas tie* }
我 不 知 他 駐在 該處

ĉie { *la suno brulas ĉie* }
日 底 各處

nenie { *vi nenie trovos tiel belajn rozojn* }
汝 無處 覓得 此 艷 薔薇

注意：1) *da*, *en*, *tiu ĉi*, *ke*, *tiel*, *al* 諸字之用法另詳
2) 閱者于上列之中國文(下頁六條)有覺其不通者此由于中國文與中國語截殊之故。鄙人另有解釋在後。

iel	{ li skribus <u>iel</u> sed klare }	彼随意书写而清楚。
	{ 彼 书写 任何, 然而 朗然 }	
kiel	{ <u>kiel</u> estas ĉiu ti libro }	此书如何?
	{ 如何 是 此 书 }	
tiel	{ mi <u>tiel</u> agos, se mi povas }	我若能, 则我如此做主。
	{ 我 如此 做主, 若 我 能 }	
ĉiel	{ oni <u>ĉiel</u> mokas nin }	人多方讥讽我等。
	{ 人 多方 讥讽 我等 }	
neniel	{ vi ĝenas <u>neniel</u> min }	汝绝不阻碍我。
	{ 汝 阻碍 绝不 我 }	

ico	{ mi prenis <u>iel</u> ĉapelon }	我曾取某人的帽。
	{ 我 曾取 某人的 帽 }	
kiu	{ <u>kiu</u> filo vi estas }	汝是何人之子?
	{ 何人的 子, 子是 }	
ĉiu	{ ĉiu, estas <u>ĉiu</u> domo }	子不见乎是此人之屋也。
	{ 诸 是 此人的 屋 }	
ĉiu	{ <u>ĉiu</u> apartenas Esperanto }	世界语属于人人。
	{ 人人 属于 世界语 }	
nenies	{ <u>nenies</u> apartenas tiu oututo }	此外套属于无人。
	{ 无人 属于 此 套 }	

ia	{ mi peto, rakonti <u>ian</u> historion }	请追述一史。
	{ 我 求, 追述 任何 史事 }	
ĉiu	{ <u>ĉiu</u> roben vi akiras por via filino? }	汝为汝女买何袍?
	{ 何 袍 汝 买 为 汝 女? }	
ĉiu	{ viro <u>ĉiu</u> ĉia via patro, estas respektinda }	人如汝父是可敬也。
	{ 人 如此, 如 汝的 父, 是 可敬 }	
ĉiu	{ <u>ĉiu</u> persono povas eniri en la ĝardenon }	各人能入于花园。
	{ 各 人 能 入 于 花园 }	
nenia	{ mi vidas <u>nenian</u> ŝipon sur la maro }	我见绝无船于海。
	{ 我 见 绝无 船 于 海 }	

主動之名: *mi libro estas bona*

我書是佳 (書是主動之名)

被動之名: *mi prenas unu libron*

我取一書 (書是被動之名)

不動之名: *mi metas mian libron en mian poŝon* 我置我書球袋 (袋是不動之名)

凡被動之名恒加 il 于字尾已述于前學者勿忘。用 il 以表示被動能使語意清晰而在尋常辭句中則固可用可不用也惟宜初學時即行用慣。

自動之名: 名有自動者以云我走如云貓跳于走字跳字之下只可加間接之是詞而不能加直接之是詞則我及貓二字是自動之名也。設例如下:

mi marŝas 我走*mi marŝas sur la tero* 我走于土上*kato saltas* 貓跳*kato saltas sur la tablo* 貓跳于桌上

土及桌均是是詞所以充是辭意者也而皆是間接之是詞。因土及桌均是不動之名而非被動之名也。

凡直接之是詞則是被動之名如「我取一書」書是直接之是詞也。

凡語可無間接之是詞而不可與直接之是詞蓋若無直接之是詞則該語尚未完全也。如「我走」是完全之一語也。如曰「我取」則非完全之一語也。第二人可質問曰「取什麼」?

欲審一語之是否完全只須自相質問只須假定有第二人在旁聆我言若聽者全悟語意則該語已全若聽者未全悟則該語未全。

凡名詞生複數則加 j 于字尾。此例已述于下茲再設一語如下:

mi prenas du librojn

我取二書

mi metas miajn librojn en tri poŝoj 我將我書于三袋。

j 与 il 同用則 j 在 il 之前。

(n 所以表示被動有時不用以表示趨向)
(n 用以表示趨向之例另詳于後文)

冠詞: 冠詞只一即 *la* 是也。冠詞者冠于名詞者也冠詞每陽陰類二別六無前複狀之別且永差不交。

第十四節 形容詞

形容詞者所以形容事物之性質或狀者也。形容之規則如下:

1) 形容詞不隨陽類而變: *bona patro* 善父 | *bona patrino* 善母

2) 形容詞隨其名詞之被動而變, 以下例:

{ *la vera libro estas bona* 綠書甚佳
 { *mi prenas la veran libron* 我取綠書

3) 形容詞隨其名詞之複數而變, 例以下:

{ *mi aĉetas unu grandan libron* 我買一大書
 { *mi aĉetas du grandajn librojn* 我買二大書

4) 形容詞可置于名詞之上亦可置于名詞之下, 而恆不与名詞離間, 例以下:

{ *mi preferas la paperon dikan* 我愛厚紙
 { *mi preferas la dikan paperon* 我愛厚紙

{ 以形容詞置于名詞之下, 則語意稍重于名詞.
 { 以形容詞置于名詞之上, 形容詞.

形容詞可分六種以下:

1) 摹繪形容詞: 摹繪事物之大小或美惡.....者以此類之形容最多, 例以下:

persono inteligenta 聰慧的 | *blanka hundo* 白犬

2) 計數形容詞: 以 1 以 2, 以半, 例以下: 此類之形容詞不以 *o* 為尾.

du buteloj = 店 | *kvar ĉevaloj* 四馬

此類之形容詞永不隨名詞而變, 詳于後:

<i>nul</i>	無	<i>dek</i>	10	<i>dek</i>	20	<i>cent dek</i>	110
<i>unu</i>	1	<i>dek unu</i>	11	<i>du dek</i>	30	<i>cent dek unu</i>	111
<i>du</i>	2	<i>dek du</i>	12	<i>tri dek</i>	40	<i>cent du dek</i>	120
<i>tri</i>	3	<i>dek tri</i>	13			<i>du cent</i>	200
<i>kvar</i>	4					<i>tri cent ok dek</i>	380
<i>kvin</i>	5			<i>naŭ dek</i>	90	<i>mil</i>	1000
<i>ses</i>	6			<i>cent</i>	100	<i>milion</i>	100,000
<i>sep</i>	7			<i>cent unu</i>	101	<i>miliardo</i>	100,000,000
<i>ok</i>	8			<i>cent du</i>	102	<i>tuta</i>	全, 總共
<i>naŭ</i>	9	<i>du dek</i>	20	<i>cent tri</i>	103		

數之合成均依定規由上列者類推可也。

一以上之位為十以上之位為百以此位為千千以上則必越三位而有一字即兆基也兆以上亦必越三位而有一字即京兆也京以上亦必越三位而有一字再推而上之其例恒如此此算學上之定規也。

unu 1	一	mil 1.000	千	million 1.000.000	兆
dek 10	十	dek mil 10.000	十千	dek million 10.000.000	十兆
cent 100	百	cent mil 100.000	百千	cent million 100.000.000	百兆
mil 1.000	千	million 1.000.000	兆	multiardo 1.000.000	京

3) 序數形容詞：序者次序也。此類之形容詞仍以 α 為定語。

unua α	第一	dek-unua α	第十一	centa α	第一百
dua α	第二	dek-dua α	第十二	du centa α	第二百
tria α	第三	dek-tria α	第十三	mila α	第一千
-----	-----	-----	-----	mil tri cent kvaro α	第1304
deka α	第十	du-deka α	第二十	du cent okdek sepa α	第289

此類之形容詞又隨其名詞之被動而受蓋被動則仍加 α 也。例如下：

mi mil fernas la trian porton 我開第三門。

簡寫之式則如下：

1 ^a	100 ^a
2 ^a	108 ^a
10 ^a	300 ^a

羅馬之計數及序數為習俗所沿用而實非緊要今姑略之。

注意1：若欲得名詞只須于計數形容詞之尾加 α 。如下：

unu	單个	dudeko	二十計
dekduo	十計	cento	百計

注意2：若欲得副詞只須于計數形容詞之尾加 e 。如下：

unue	最初	dek sepe	其十
due	其二	trideke	其三

4) 指示形容詞：此類之詞所以指示人物者也。例如下：(或以 α 為尾)

tio	:	tio libro	此書該書
tiu	:	tiu persono	此人該人
tiu-ĉi	:	inter tio libroj, mi preferas tiu ĉi	該數書內吾愛此。

alia

:

mi ne preferas tiu libron, sed alian 我不愛此書而愛他。
(他者他書也)。指示形容词。殆已全載于蘭字表表內之第三列矣也。5) 三性形容词：如云我的書、我的即是三種形容词。此類形容词可廣列于下：

mia	我的	nia	我們的	此類形容词均可加「 <u>es</u> 」。
tia	你的	via	你們的	
{sia	他的(陽類)	{sia	他們的	
{tia	他的(陰類)	{tia	他們的	
lia	他的(也之他、廣前頁)	ilia	他們的	注意：cia 恆以 via 代之。
ĝia	他的(用于事物、不用人)			

sia 与 tia 之用法同。惟于陽類則用 sia 于陰類則用 tia 耳。

sia 与 lia 之用法異。sia 是特添之字。蓋無此則語意欠清也。

明乎 sia 之用法。則亦可明 tia 之用法。因其既殊者僅在陽陰也。

設例如下。以表明用法：

{ li parolas kun miaj amikoj kaj iliaj parencoj } 親戚是說話者之親戚。
 { li parolas kun miaj amikoj kaj siaj parencoj } 親戚是談話者之親戚。

{ mia patrino perdis lian libron } 此語之意。則書非母親的。蓋母親丟失他人之書也。
 { mia patrino perdis sian libron } 此語之意。則書是母親的。蓋母親丟失其自己的書也。

{ la patro kaj lia filo estas ĉe mi } 此子非是此父的。
 { la patro kaj sia filo estas ĉe mi } 此子是此父的。

{ la fratino kredas ke liaj fratoj venos } 此兄非是此妹之兄。
 { la fratino kredas ke siaj fratoj venos } 此兄是此妹之兄。

{ lia horloĝo estas en lia poŝo } 袋非錶之袋
 { lia horloĝo estas en sia poŝo } 袋是錶之袋

Henriko ne vidas lian amikon kaj lian patron. 父非亨利之友友非亨利之父
亨利 不 見 其 友 及 其 父

Henriko ne vidas sian amikon kaj sian patron. 父是亨利之父友是亨利之友

Henriko ne vidas sian amikon kaj lian patron. 父非亨利之父友是亨利之父
亨利 不 見 其 友 及 其 父

Henriko ne vidas lian amikon kaj sian patron. 父是亨利之父友非亨利之友

詳察上列三諸語則 sia 及 lia 之異已可悟矣。

凡語必函三詞曰主詞曰動詞曰足詞。如亨利是主詞見是動詞其友其父是足詞也。若足詞是屬於主詞者則用 sia。若足詞非屬於主詞者則用 lia。此即是定規也。

6) 無定形容詞：此類之形容詞如下：

alia 他別的：mi volas alian libron, ne tiu-ci 我欲他書非此書

certa 若干：mi volas certan libron 我欲若干書(或一或二)

sama 同樣的：mi volas saman libron 我欲相似之書

kelkaj 許多(不甚多)：mi volas kelkajn librojn 我欲多書(不甚多之意然非但一)

multaj 許多(極多)：mi volas multajn librojn 我欲多書(甚多之意)

mea 同原(同時同地原地……)：mi estas en mea domo 我居同宅

無定形容詞除上列諸字之外則更有際字表內所載之諸字已設例于前茲不再述。惟有一端須諒察者則須熟記該字又須熟審其精確之義也。假如有語曰「諸書之中吾欲此書」所謂此書者就其量而言之乎(所謂此書者或是一堆之書也)抑就其大小紅綠之狀態言之乎或又就其佳劣之性質言之乎。

若就其量而言則宜用 tiom 若就其性而言則宜用 tiu

若就其狀而言則宜用 tiel。

此外可以類推。

第十五節 代名詞

代名詞者所以代替名詞者如我是其人之代名詞也。

語中往：不能將名詞複用，則須以他字代之。先以中國語設例如下：

我曾察閱二書，後日我將購之。

之字是該二書之代名詞，所購者何該=書也。
我的是我書之代名詞。

我書及汝書均在，而我的尤美。

其是書之代名詞，其價者猶言此書之價也。

我曾見一書，其價甚昂。

此字是店之代名詞，蓋在店憩息也。

我曾赴書店，在此我即憩息。

此字是巴里之代名詞，蓋由巴里往柏林也。

我曾赴巴里，由此我即往柏林。

中國語內代名詞之用法，無一定之規則，而世界語內則均有規則，茲再將各種代名詞詳釋于下：

1) 個人的代名詞：

mi 我
ci 你
li 他(陽)
~li 他(陰)
~li 他(物)

ni 我們
vi 你們
ili 他們(陽陰不別)

注意：

ci 字不恒用，往以
vi 代之。

2) 指示的代名詞：

此類之代名詞與指示形容詞同，則只須參閱第十四節及簡字表也，再複錄于下：

tiu 此人(物)
tio 此(物)
tiom 此(量)

tie 此(所)
tiel 此(狀)
ties 此(至有)

tia 此(性)
tial 此(故)
tiam 此(時)

tiu-ci 此
alia 他(男)

注意：tiu 是簡字表內第一行中之一字，此行內之字均涵個人之義，所謂個人者，非僅謂人類之個人也，兼就物而言之也。假如甲乙二城分視之，則甲是個人也，乙是個人也。假如甲乙二書分視之，則甲書是個人也，乙書是個人也。中國語內無此精確之字，故于個字下強加人字，此學者所宜審也。

3) 主權的代名詞：

將個人代名詞加一 a，或再加 j，即成主權的代名詞，其例如下：

mia 我的
cia 你的
lia 他的(陽)

~lia 他的(陰)
sia 他的
gia 他的(陽)

mia 我們的
via 你們的
ilia 他們的

注意：1) *cia* 不恒用而以 *via* 代之。

2) *sia* 是特增之字蓋由此則語意欠精也。其與 *lia* 相異之處已詳述于前。

sia 可加于其尾而成 *siaj*。

3) 主權代名詞略與主權世詞同而不混蓋易辨也。亦設一語以下以示主權代名詞之用法：

{ *mi ĉiuj havas rozojn, sed, miaj estas blankaj kaj viaj estas ruĝaj.*
我們均有薔薇；然我的是白的，你的是紅的。

4) 聯繫代名詞：此項代名詞中國語內所有茲先以中國語設例如下：

書主在于袋者生開智的。 三字即是聯繫代名詞。
我所買之書是綠的。 兩字即是聯繫代名詞。 在世界語則以下

{ *libro tiu estas en poŝo, estas instruanta.*
書 之 在于袋 是 開智的

{ *libron kiun mi aĉetis estas verda.*
書 所 我 買 是 綠的

聯繫代名詞均已載于簡字表內茲特摘要以下再設例以表示用法。

tiu pri tiu en tiu pri kies
kiun el tiu kies el kies

聯繫代名詞有主動者焉有被動者焉有不動者焉。

主動者恒用 *kin*。此字與中國語之之字相當再詳釋以下：

{ *libro kin estas en poŝo estas instruanta*
書 之 在于袋 是 開智的

在此境也。世界語之字序與中國語之字序同只須于中國語刪去者字而後將每字依序直譯耳。

kin 字所以代書故是代名詞。書字是主動故 *kin* 亦是主動。

注意：此處宜注意者語內有二個主動之名詞以 *libro* 及 *kin* 是也。又有二個動詞以 *estas* 及 *estas* 是也。然則動詞之數與主動名詞之數相等也。

被動者恒用 *kiun*。蓋即于 *kiu* 之尾加 *n* 也。此即是前文所載字之定例之定規也。設例如下，以明其用法。

{ *libron kiun mia amiko acetis estas verda*
書，所 我的 朋友 買，是 綠的。

此語若按中國語勢則當曰：我的朋友所買之書是綠的。

欲由中國語變成世界語之語勢有法如下：

{ 先将中國語之諸字依中國語勢寫列。(現下行之A表及B表)
乃刪去之字。而後添注數碼于諸字下。
乃將諸字譯成世界語之諸字。亦添注數碼。
遂成A匡。

乃將世界語之諸字易位其法如下：

{ 將第四位易居于第一位。
將第三位易居于第四位。
將第二位仍列于第二位。
卒乃補足其第三位 } 遂成B匡。即是完善之世界語也。

A {	我的朋友	所	買	之	書	是	綠的
	(1)	(2)	(3)		(4)		
B {	<i>mia</i>	<i>amiko</i>	<i>kiun</i>	<i>acetis</i>	<i>libron</i>	<i>estas</i>	<i>verda</i>
	(1)	(2)	(3)		(4)		
B {	<i>libron</i>	<i>kiun</i>	<i>mia amiko</i>	<i>acetis</i>	<i>estas</i>	<i>verda</i>	
	(4)	(2)	(1)	(3)			

A {	我兄	所	營	之	建築物	是	病院。
	(1)	(2)	(3)		(4)		
B {	<i>mia frato</i>	<i>kiun</i>	<i>fario</i>	<i>konstruajon</i>	<i>estas</i>	<i>saniĝejo</i>	
	(1)	(2)	(3)	(4)			
B {	<i>konstruajon</i>	<i>kiun</i>	<i>mia frato</i>	<i>fario</i>	<i>estas</i>	<i>saniĝejo</i>	
	(4)	(2)	(1)	(3)			

「我兄所營造之建築物」此語在中國語可安其語勢而曰「建築物之為吾兄營造者」。在世界語亦可安其語勢。

惟語勢既安則主動被動之狀態亦安詳述如下：

(a) 我兄所營造之建築物是病院

在此語勢內，營造是動詞，建築物是
被動之名詞，而此被動之名詞列于
動詞之後。

(b) 建築物之為我兄營造者是病院

在此語勢內營造是動詞，建築物是
被動之名詞，而此被動之名詞却列于
動詞之前。

因其有列于後，列于前之別，故動詞如「營造」其用法須變（在中國語則
動詞永遠不變，且他字亦永遠不變）故下列語內，不作 *faris* 而作
esti, *farita*，此是宜注意之一端也。

(a) 語及 (b) 語之主義，在表明建築物是病院，曰「我兄所營造」曰「為我兄營造」
者，均所以補足建築物所由之意耳。故 a 語 b 語，可改作 a' 語 b' 語

(a') 建築物 (我兄所營造) 是病院
(b') 建築物 (為我兄營造) 是病院

全語之主意，則為「建築物是病院」。

建築物是語內最重之主腦，故在世界語則恒列之于首，決不如之
之列于語之腰部也，此是宜注意之第二端也。

為兄營造者之為字，其意為被，在世界語則用 de 字，此是第三注意也。
A 語 B 語變勢則為下：

A	建築物	之	為	我兄	營造	者	是	病院
	⁽¹⁾ konstruaĵo	⁽²⁾ tiu	⁽³⁾ de	⁽⁴⁾ mia frato	⁽⁵⁾ estas farita	⁽⁶⁾ estas	⁽⁷⁾ sanigejo	
B	建築物	為	我兄	營造	者	是	病院	
	⁽¹⁾ konstruaĵo	⁽²⁾ tiu	⁽³⁾ estas farita	⁽⁴⁾ de	⁽⁵⁾ mia frato	⁽⁶⁾ estas	⁽⁷⁾ sanigejo	

故由中國語譯成世界語，乃只須用易位之法。

第一位仍居于第一位，第二位仍居于第二位，第五位易居于第三位，
第三位易居于第四位，第四位易居于第五位。

易位之後之 B' 即是完善之世界語也。（參觀第二號 37 頁之 ut, it, ut。）

就物象以明動詞三用法

名詞有主動者焉有被動者焉而動詞上有主動被動之別。

動詞之主動及被動規則並非難悟惟須習慣耳前曾用飲字以表明此規則今再用漁字而附以字象

現圖內之魚未上釣魚已在釣魚已在籃之三象即可知將然現在已過之三時之语法。(參觀第二号內第37頁之 At it ot)

kapti 漁

主動

被動

將

mi estas captanta

予是漁者

(予者漁之人也)

(他時予是獲魚人也)

ĝi estas captota

彼是被漁者

(彼者被漁之魚也)

(他時彼是被漁者也)

現

mi estas captanta

予是漁者

(此時予是獲魚人也)

ĝi estas captata

彼是被漁者

(此時彼是被漁者也)

已

mi estas captinta

予是漁者

(昔時予是獲魚者也)

ĝi estas captita

彼是被漁者

(昔時彼是被獲者也)

文規或數世多而字則尚少既知文規又須熟記多字則造語自易矣聯結多語即成篇幅豈有難事乎

茲將單字詳列于下學者須習誦

無論非善法欲記憶諸字宜就所知之諸字湊習成辭或成語此法不傷腦力

家常習用之字

avo	祖父	hundo	犬
patro	父	kato	貓
filo	子	ĉevalo	馬
frato	兄或弟	bovo	牛
nepo	孫	birdo	鳥
onklo	伯或叔	koko	雞(雄)
nevo	姪男	floro	花
kuzo	父之姪或母之姪	arbo	樹
fianĉo	偶夫(已訂婚而未 結婚之夫)	ŝtono	石
edzo	夫(丈夫)	sablo	沙
homo	人(所以別于禽獸)	ĝardeno	園(花或菜)
viro	男	kampo	田
sinjoro	先生(與男相見之稱)	vilaĝo	村莊
knabo	幼童	urbo	城市 都會
fratilo	未婚之人	provinco	省會
infano	兒(男兒女兒之渾稱)	vetero	氣候
parencio	親戚	granda	大
servisto	供職之人	bona	佳(外象)
najbaro	鄰人	juna	幼
societo	社團	bela	美(內性)
amiko	友	varma	暖
		gaja	快樂

feliča	幸 幸福	tiu,	tiu ai	此 該 怎个
kontenta	愜意	tio		彼 那个
kari	良(良人良友)	kin		谁? 那个?
afabla	可愛的	kia		那个?
sola	孤的	kio		何物 那个?
esti	是在	kiel		如何 怎麼樣
中國語內是字及在字用處不同而在世界語則合為一字(他國語亦然)		kie		何處
pori	能	al		向(非動詞)
devi	宜 應該	en		在中
fari	做 作為	sur		在上
kreski	生產、生長、生殖	sub		在下
legi	誦	ĉe		在家
skribi	寫	de	為(非是因為義其真義另詳于後)	
kanti	唱	kun		與
ludi	玩	dum		當夫
kuri	奔	kaj		又 及
veni	來	sed		然而
flugi	飛	jes		然(然諾)
ciam	常常 時時天天	ne		不 非
ankoraŭ	還尚(還要)	nun		現在
ankaŭ	上	ĉu		是否?
hodiaŭ	今日	此字恒用于質問之前:是吾汝友已來?		
hierau	明日	{tuj 即刻 頃間(將來之頃間) 同二		
morgaŭ	昨日	{ĵus 即刻 頃間(已過之頃間) 同繞		
baldaŭ	頃間	此二字之用法如下:		
此字所表之意頗寬所謂頃間者或在數時		我 即刻	寫字(立刻去寫字)	
後或在數日後也		mi tuj	skribos	
		我 即刻	寫字(剛纔已寫字)	
		mi ĵus	skribis	

練習

將下列之諸字譯成世界語之語字

不幸 禍	冷	花叢
不愜意	太冷	鳥園
可恨的、可厭惡的	極老	鳥巢
成羣的	極惡	野(多田)
不能	親(父母之併稱)	極幼
祖母	兄弟姊妹之併稱	熱(極暖、太暖)
母	祖父祖母之併稱	溫(不甚暖)
女兒	與男女相見之併稱	不甚佳
姊或妹	伯父伯母之併稱	不甚醜
孫女	姪男姪女之併稱	雌犬
伯母或叔母	父之姪男姪女之併稱	雌貓
姪女	母之姪男姪女之併稱	小牛
父之姪女或母之姪女	訂婚之男女之併稱	雛(小鳥)
偏婦(離婚之妻)	夫婦之併稱	分奔
婦(已嫁之女、妻)	幼男幼女之併稱	到
與女相見之稱	未婚之男女之併稱	再奔
幼女	小不幸	入
未嫁之女	大不幸	出
女僕	小不愜意	岳父(或夫之父)
女友	大不愜意	岳母(或夫之母)
老(形容詞)	稍可恨的	妻之祖父或夫之祖父
惡	大可恨的	妻之姪男或夫之姪男
醜	巨(極大)	妻之兄弟或夫之兄弟
雌雞	微(極小)	妻之姊妹或夫之姊妹
寒	森林(樹叢)	

將下列諸語譯成中國語。

La onklino legas kaj la nevinoj kuras
kun la junaj knaboj en la vilaĝo. —
Ĉi tiu kaj edzino estas geedzoj. — Ĉu
la filino de la najbaro estas granda?
Jes sinjoro, sed la filino de la servisto
estas malgranda kaj malbela. —

Ĉu la feliciaj gefianĉoj estas
ankoraŭ en la ĝardeno de la
maljuna kuzo? Iĉe, sinjorino, la
fratolino estas sola, la fianĉo estas
ĉe la najbaro.

Ĉu la malbonaj infanoj povas
esti kontentaj kaj gajaj? Iĉe,
patrino! — En la urba ĝardeno
estas belaj floroj. — Filo de onklo
estas kuzo. — La nepo skribas al
la bona kaj maljuna avo. —

Kia (ou kiel) estas la vetero,
knabo? La vetero, gesinjoroj, estas
hodiaŭ malbona kaj malvarma. —
La ĉevalo estas kun la bovinoj
sur la kampo. — La kato kaj la
hundo estas bonaj amikoj de la homo.

La familio. — La afabla avino estas kun la maljuna servistino kaj la
junaj ginepoj en la flora ĝardeno. Bela esta hodiaŭ la vetero kaj varma. La birdoj gaje
flugas kaj kantas sur la grandaj arboj. Dum la avino legas, la malgrandaj knaboj
kaj knabinoj kuras kontente sur la sablo kaj ludas kun la hundo kaj la kato.
Ĉi tiu venas la karaj gepatroj kun la parencoj, junaj kaj maljunaj: geavoj, onklinoj, kofra-
tinoj, kuzinoj kaj kuzoj. Ĉu tio ne estas bela societo, bela familio.

Kiu estas en la ĝardeno?
Kiu estas la avino?
Ĉu la avino estas sola?
Kun kiu estas la avino?
Ĉu la servistino estas juna?

Kia (ou kiel) estas la vetero
Kion (que) faras la avino
Kiu legas?
Kion faras la birdoj?
Kiu kantas sur la arboj?

Kun kiu ludas la knaboj?
Kiu ludas kun la hundo?
Kiu venas baldaŭ?
Kun kiu venas la gepatroj?
Ĉu tiu ĉi familio estas bela?

將下列諸語譯成世界語。

今日兒童與其幼鄰游玩于沙上及石上。

在某省之園內，艷花尚生而鶯鳥尚飛。

良先生！是否鄰女之孫均佳？然！先生！然而醜且無福。

幼鄰之內兄是此艷童艷女之父。

誰是有福？吾人非常是有福（並非有福）

兒童與貓戲玩。

女兒之夫是婿，男兒之妻是媳。

姊妹之夫是姊丈及妹丈。

人身習用三諸字

korpo	倅(身)
haŭto	皮膚
viando	肌肉
osto	骨
sango	血
kapo	頭(首)
haro	髮
barbo	鬚
vizaĝo	相貌、面貌
mieno	氣色
brovo	眉
frunto	額
okulo	目
orelo	耳
vango	頰
nazo	鼻
buŝo	口
lipo	唇
dento	牙
lingvo	舌
mentono	腮
kolo	領(頸)
membro	肢(手足)
ŝultro	肩
brakio	臂
mano	手
pingro	指(手指或足指)

ungo	爪(指甲)
laringo	喉(氣管頭)
dorso	背
brusto	胸
koro	心
flanko	肋
ventro	腹
kruro	腿
genuo	膝
piedo	足
sento	官
parolo	話
voĉo	口聲
koloro	色
blanka	白
nigra	黑
bruna	紫
ruĝa	紅
verda	綠
flava	黃
blua	青
pala	淡色
blinda	盲
sorda	聾
muta	啞
lana	跛
forta	強毅
rapida	速

箴言

- 1) Bono humilzas, malbono diszigas.
- 2) La vivo estas senĉesa laboro, sed ne dolca sonĝo. (S-ino Jadovski)
- 3) Devizo de avatulo estas: vivi kiel almozulo, por morti kiel riĉulo.
- 4) Pleje timu indiferentecon: ĝi estas por la homo tio sama, kio estas vintro por la tero.
- 5) Kalti survoje al sciado signifas - ekpaŝi malantaŭen.

1) Hejma ekonomio. (家庭財政)

En juĝejo - la prezidanto: - Kial, malŝelĉulo, vi batas vian edzinon per ferbastono. - La juĝoto: - Sed, s-ro prezidanto, tion mi faras pro ekonomio; ĉiutage mi rompis po unu bastonon.

2) De tiam. (何時)

- De kiam vi estas vidvo? - De kiam mortis mia edzino, respondas ŝi.

3) Deveno. (嗣裔)

Filo: "Paĉjo, hodiaŭ mia instruisto rakontis min tie la homoj devenas de simioj!"
 Patro: "Ho! mabaga knabaĉo, mi tute ne devenas de simio, sed de Ale, ci!"

箴言

- 1) 善則成金惡則潰散。
- 2) 人生常有為而非是甜夢。
- 3) 若人之生如乞丐以期死後為富翁。
- 4) 最可畏者是兩頭兩可之在人心：一
如冬令之在地質(地質)冬令
則枯死。
- 5) 中止于半途即是退步之始兆。

智諧

- 1) 家庭財政 { 在公署時。會長曰：不韋認！汝何以以鐵棍擊汝妻？
被審者曰：會長！吾為此乃為節儉起見也。否則日折一根矣。
- 2) 何時 { 汝之為寡由來若干時乎？ 答曰：自我妻死。
- 3) 嗣裔 { 子曰：今日省吾師述于我曰：人是猴之嗣裔。
父曰：唏！庸兒！吾不是猴，汝乃是猴。

寓言

- 1) 老者慈象也然而人人欲長壽。
- 2) 任何大難人恒能勝之。
- 3) 世間無物為語言之最能成事而最能效可者。

智諧

軍物

- 1) 舊澤孔第一英國之王也某日者于游行之際輟息于荷蘭之某莊家以更易馬匹且欲以餐索取二或三个熟蛋頃間蛋已至然索價二百佛洛昂之多(佛洛昂是荷蘭國幣)
- 2) 此王曰以此之多乎?(二百之數太多也)豈此莊居內蛋極罕乎?
- 3) 店主答曰得罪先生吾們有蛋甚多惟王則罕見于吾家耳。
- 4) 王笑命以發給云。

情符

(詠野薔)

- 1) 野薔者情符也。
當夫冬日汝凌凌矗立無妝艷。
- 2) 泥塗荒蕪未作之汝愁怨孔多。
薔乎歲寒將致汝于死途。
- 3) 薔乃怡色低声以對。
毋噪毋噪予姑靜睡。
- 4) 地毋飼吾于泥沙。
予悉心以待來夏。

- 5) 春來薔薇之醒眼開。
夏來花富艷而有光輝。
- 6) 嗟今非昔比艷冠予界。
飄逸兮披迷兒采芳悽離。
- 7) 勿觸我叢蕊勿碎我叢蕊。
予可刺手予汝優予又汝堆。
- 8) 由于情我護葩芳。
由于情我用吐禦侮之方。

- 9) 未發花葉皆風而生。
秋至果實微化而成。

- 10) 薔花汝畢竟是情符。
豈不誰汝以忠毅誰汝以善于誘掖又誰汝如。

- 1) Kiom ajn rimiga estas la maljuneco, ĉiu deziras ĝin atingi.
 2) Kiom ajn granda estas la malbono, oni ĉiam povas ĝin venki (S. Zola).
 3) Tio en la tuta mondo estas pli potenca.... kaj pli malpotenca ol la parole. - (Van Buren).

Maloŝtaĵo. (零物)

- 1) Ĝerardo Unua, reĝo de Anglujo, iun tagon dum vojaĝo hultis en iu holanda vilaĝo por ĉirkaŭi la ĉevalojn kaj, dezirante iom manĝeti, demandis, ke oni donu al li du aŭ tri kvintajn ovoj. Ili tuj estis alportitaj, - sed oni ekpostulis por ili ducent florenojn.
 2) - Kial tiom multe? - diris la reĝo: - ĉu la ovoj estas tiela maloŝtaĵo en tiu ĉi vilaĝo?
 3) - Tardonu, Mia Reĝa Moŝto, - respondis la gastejmaŝtro: - ni, havas multegon da ovoj, sed la reĝoj estas granda maloŝtaĵo ĉe ni.
 4) La reĝo ekridetis kaj ordonis, ke oni pagu la postulatan sumon.

La Simbolo de l' Amo. (情符)

Poŝto, ricevinta la unuan premion de la konkurso i-a en la Floraj ludoj, en Barcelono la 8-an de septembro 1909-a

1 { Rozujo simbolo de l' amo.
En vintro vi staras sen ia ornamo!	5 { Donantan rozujon printempo rebazis
Iomeco ĝin tie ĉi kaj bele florigis.
2 { En kampo vi nuda tagrenas dezerte,
Rozujo, malvarmo mortigos vin certe	6 { Ho donu al mi nun kroneton belfloran,
3 { Malklante, tre dolĉa voĉeto elsonas:
Silentu, silentu, mi do nun bezonas,	7 { Ho ludu, ne diru floran, la mian,
Mi pikos, mi vundos la manon, la vian,
4 { Al mi multas devore patrino la tero,
Pacience atendas mi ĝis la somero!	8 { Tro amo mi miajn floretojn de fendos,
Tro amo mi miajn pikilojn forsendos!
9 { Al vento ĝi flotofoliojn ofered
Aŭtune la fruktoj fieru aperid:	
10 { Rozujo, simbolo de l' amo vi restas,
Pacienca, alloga, kuraĝa vi estas.	

S. iro. Marie Hankel
Reĝino de la Floraj Ludo.

世界語與武備 (續第三号)

紅十字會

万国公食約之第一章為修改軍中病人及傷人之事務係于1906年七月六日在華內府修訂。

此約曰：無論軍人或他項之人，均須受教，均須受療治。

凡係軍人，必備其醫人及醫具以資療治也。

二國或多國，能併合而攻一敵國或若干敵國，因此而許多語言，實足以大擾紅十字會，則醫院醫藥院，真是支吾塔矣。

若諸人同操一種公共之語言，則人能互相領悟，或大半之人能互相領悟，則供職豈不大易求。

此語之通解，非但有益于紅十字會，且大有益于他項互助會，此互助會者，不附屬於軍院，而却療治傷人于本地方之醫院者也。此互助會又往：療治被擒之人于本城。

然則此公共之語言，宜亦急為被療治者研習于戰時矣。

療治者亦然，(凡係紅十字會內之人，如醫士，如牧師，如護病之夫，如護病之婦，如抱病之人，……)

各國之交通，日繁，交通器亦滋不可缺，此後之第一戰事，決非僅是兩國，乃至是全歐洲或全地球焉。

然則各軍將賴何術以互相領悟乎？

每一國內兵官各習一種他國語，在法國則習德國語，在德國則習法國語，……

未畢

(支吾塔係上古神代史之名稱，古時人民欲與天神語，乃造一塔以為昇天之階，乃塔未成而天神降罰，令造塔之人各操一種語言而不能互相領悟，此人欲石，彼人授以木，此人欲斧，彼人授以棍，用此而塔卒不能成，由于語言支吾故也)。

Esperanto kaj Milito. 世界語与武備

(Daŭro).

III. Ruĝa-Kruco. — La unua paraĝrafo de l' teksto de la nova interkonsento pri la plitonigo de l' sorto de vunditoj kaj malsanuloj ĉe la militantaj armeoj, redaktita la 6^{an} de julio 1906 en Ĝenevo, diras: "Sen ia diferenco, la militistoj kaj aliaj personoj, oficialaj anoj de la armeoj, estas devige respektataj kaj flegataj de la militanto kiu tenas ilin en sia dispozo. Tamen, la militanto devigata de siaj kuracistaro kaj kuracilaro por helpi al ilia flegado."

Aldonu, ke du aŭ multaj nacioj povas entrepreni militon kontraŭ unu aŭ multaj malmalaj. Sekvas de tio, ke la diverslingveco ĉefe malhelpas la homaran taskon de Ruĝa-Kruco. Peraj "Babelturoj" estas multtempe la ambulancoj kaj malsanĝoj, ĉiel igus pli facilaj iliaj servoj, se oni tie parolas unu solan komunan lingvon komprenatan de ĉiuj aŭ almenaŭ de la plimulto.

La sciado de tia lingvo multo utilas al la animoj de helpaj societoj, kiuj ĝa ne oficiale partoprenas en la militaj fleganaroj, sed estas flegontaj fremdajn vunditojn en la helpaj malsanĝoj de la lando. Ĝi okazas ebligas ke ili zorgu pri militkaptitoj, sanaj aŭ malsanaj malliberigitaj en ilia urbo.

Estas do tre dezirinde, ke tiu lingvo estu ĉelernata ĉiel eble plej frue de ĉiuj personoj, kiuj estas, ĉu flegotaj dum milita tempo (ĉinĝangaj kaj ĉinĝakaj militistoj kaj maristoj), ĉu flegontaj (anoj de Ruĝa-Kruco, kuracistoj, pastroj ĉinzeligaj, flegistoj, fleginistoj, brakportilistoj ktp....)

Ĉar la interligiĝoj inter diversaj nacioj ĉiel la interkomunikoj pli kaj pli multobligas, la unua milito okazonta, tre kredinde estos ne dunacia sed eŭropea kaj eble ĉe preskaŭ mondia.

Ĉiel do la armeoj interkompreniĝos reciproke? En ĉiu lando, la oficiroj lernas unu fremdan lingvon: en Francujo, estas la germana lingvo; en Germanujo, estas la franca....

(Daŭrigota).

近年世界語之萬國大會之場所

1907 年在英國
1908 年在德國
1909 年在西班牙國

1910 年在美國
1911 年訂定在比利時
1912 年預擬在日本國

中國世界語社團之場所 *Esperantaj grupoj en Ĥinujo:*

上海	北京	Shanghai	Pekin
廣東	福建	Kanton	Foukié

答郭藝民先生書 (通答) *Respondoj*

1) 速將文規輯行。此本為敝雜誌所注意者。故敝雜誌內每號所載之文規甚多。循序而進。造句製篇之法。不得不列于文規全書之末章。勢使然也。
2) 法文之組合及析解。有極合用者。有不甚合用者。鄙人注意科學較重。而文學較輕。故所見之組合及析解。皆是簡要之本。非據鄙意。以簡要之本。已極合用。蓋法文之難。並不在於組合及析解。乃在其多例太多。及成語太多也。茲將鄙人所以為合用之文規列于下。其間兼有組合及析解。

3) 字彙之最合用者為 *Larousse*. 4) 諺語之事。俟探知再答。

文規: *Grammaire française, complète, Bruchet et Dussouchelet*
Hachette et Cie. 79 Boulevard Saint-Germain, Paris. 2.00
 字彙: *Petit Larousse illustré, 17 Rue Montparnasse, Paris. 5.00*

Esperantaj eldonoj

<i>Internacia Scienca Revuo, monata. Kötzschenbroda-Dresden</i>	<i>5m</i>
<i>Germanujo: germana esperantisto. E.S. Berlin. ĉe Möller kaj Borel, 18-19 Lindenstrasse.</i>	<i>jare 2.75</i>
<i>Granda Britujo: The British esperantist, 133-136 High Holborn, London W.C.</i>	<i>- 1.50</i>
<i>Japanujo: japana esperantisto. Marunouchi, Tokio.</i>	<i>- 1.60</i>
<i>Saniideano ĉiunmonata. ĉe Verda. Stelo kaj K^o. 33 Abekawa-Machi Asakusa. Tokio.</i>	<i>2.75</i>
<i>Peruo: Antaŭen esperantistoj. Redaktoro: Fred. Villaréal</i>	
<i>Administracio: Apartado 327, Lima.</i>	<i>1.20</i>
<i>Francojo: La Revuo internacia monata literatura gazeto. ĉe Hachette kaj K^o. 79 B^d Saint-Germain, Paris</i>	<i>2.75</i>
<i>Vortaro de esperanto</i>	

校誤: 第三號內之第36頁。宜易居于第28頁之下。